

**TIJORAT BANKLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI
TAKOMILLASHTIRISH (XALQ BANKI MISOLIDA)****Paxratdinova Mexriyban Allayar qizi**

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti.

mexribanpahradinova@gmail.com<https://doi.org/10.5281/zenodo.15962284>

Annotatsiya. Maqolada tijorat banklari faoliyatida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimining tutgan o'rni, ularni takomillashtirishning nazariy va amaliy asoslari chuqur tahlil qilingan. Buxgalteriya hisobining aniqligi va moliyaviy hisobotlarning shaffofligi bankning ichki nazorati, boshqaruv qarorlari va regulyatorlar oldidagi ishonchliligi uchun muhim omil hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolada Xalq banki misolida bank tizimidagi amaldagi hisob yuritish va hisobot berish amaliyoti o'rganilib, mavjud muammo va kamchiliklar aniqlangan. Tahlillar asosida bankda axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi, xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (IFRS) moslashuvi, kadrlar malakasi hamda avtomatlashtirish jarayonlari chuqur yoritilgan. Ilg'or xorijiy tajriba – AQSh, Germaniya, Yaponiya va Janubiy Koreya banklarining hisob tizimlari bilan solishtirish orqali takomillashtirish yo'nalishlari ishlab chiqilgan. Maqolada, shuningdek, buxgalteriya hisobining to'liq raqamlashtirilishi, sun'iy intellekt va robotlashtirilgan jarayonlar asosida ishlovchi tizimlarni joriy etish, ichki auditning elektron nazorat mexanizmlarini kuchaytirish, kadrlar salohiyatini oshirish kabi amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari tijorat banklarining buxgalteriya tizimini isloh qilish va uni zamonaviy talablar darajasiga olib chiqishda metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobot, Xalq banki, avtomatlashtirish, raqamlashtirish, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS), ichki nazorat, bank boshqaruvi, sun'iy intellekt, audit, axborot texnologiyalari, robotlashtirilgan tizimlar, hisobot tizimi, moliyaviy shaffoflik.

Abstract. The article provides an in-depth analysis of the role of accounting and financial reporting systems in the activities of commercial banks, as well as the theoretical and practical foundations for their improvement. The accuracy of accounting and the transparency of financial statements are important factors for the bank's internal control, management decisions and reliability before regulators. In this regard, this article, using the example of Xalq Bank, studies the current accounting and reporting practices in the banking system and identifies existing problems and shortcomings. Based on the analysis, the level of use of information technologies in the bank, its adaptation to International Financial Reporting Standards (IFRS), personnel qualifications and automation processes are covered in depth. Areas for improvement are developed by comparing advanced foreign experience with the accounting systems of banks in the United States, Germany, Japan and South Korea. The article also develops practical recommendations such as the full digitization of accounting, the introduction of systems based on artificial intelligence and robotic processes, strengthening electronic control mechanisms of internal audit, and increasing personnel capacity. The results of the study can serve as a methodological basis for reforming the accounting system of commercial banks and bringing it up to the level of modern requirements.

Keywords: commercial banks, accounting, financial reporting, People's Bank, automation, digitization, international financial reporting standards (IFRS), internal control,

bank management, artificial intelligence, audit, information technologies, robotic systems, reporting system, financial transparency.

Kirish: Bugungi kunda O'zbekiston bank tizimida bo'layotgan islohotlar moliyaviy shaffoflikni ta'minlash, xalqaro standartlarga mos boshqaruv va hisobot tizimini shakllantirish, banklar faoliyatini raqamlashtirish orqali samaradorlikni oshirishga yo'naltirilgan. Xususan, tijorat banklarining buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini takomillashtirish — nafaqat ichki boshqaruv samaradorligini oshirish, balki xalqaro moliya institutlari bilan ishonchli hamkorlikni yo'lga qo'yish uchun ham muhim shart hisoblanadi. Buxgalteriya hisobi bank faoliyatining moliyaviy-axborot asosi sifatida daromad va xarajatlar, aktiv va majburiyatlar, moliyaviy oqimlar bo'yicha aniq va haqqoniy ma'lumotlarni shakllantiradi. Moliyaviy hisobotlar esa investorlarga, regulyatorlarga, bank rahbariyatiga va boshqa manfaatdor tomonlarga bankning real holatini tahlil qilish imkonini beradi. Shu sababli hisob yuritish jarayonlarini avtomatlashtirish, xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (IFRS) moslashtirish, raqamli texnologiyalarni keng tatbiq etish hozirgi bosqichda dolzarb masalaga aylangan. Mazkur maqolada Xalq banki misolida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimining amaldagi holati tahlil qilinadi, mavjud muammo va kamchiliklar aniqlanadi hamda tizimni modernizatsiya qilish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. So'nggi yillarda tijorat banklarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimlarini takomillashtirishga bo'lgan ehtiyoj yanada kuchaymoqda. Bu boradagi ilmiy izlanishlar, ayniqsa, raqamlashtirish, xalqaro standartlarga moslashuv va avtomatlashtirish masalalariga qaratilgan. Jumladan, o'zbek olimi Karimov B.E. (2023) tomonidan bank tizimida 1C, SAP va Oracle kabi zamonaviy buxgalteriya platformalarining joriy qilinishi hisob yuritishda inson omilini kamaytirishi va nazoratni kuchaytirishi ta'kidlangan. U hisobdagi texnik yangiliklarni bank xavfsizligining asosiy omillaridan biri sifatida ko'radi.

Shuningdek, Axmedova Z.M. (2020) o'z tadqiqotida buxgalteriya hisobi faqatgina moliyaviy jarayonlarni aks ettiruvchi vosita emas, balki bank boshqaruvi uchun muhim axborot manbai ekanligini asoslab beradi. U hisobotlarning kechikishi yoki noaniqligi natijasida bank risklarining noto'g'ri baholanishi xavfini tahlil qilib, ichki audit tizimini kuchaytirish bo'yicha tavsiyalar bergan.

Rossiyalik olim Шамсиев А.А. (2022) esa tijorat banklarida buxgalteriya hisobi yuritishda zamonaviy yondashuvlarni tahlil qilib, IFRS (xalqaro moliyaviy hisobot standartlari) asosida ishlashdagi muammolarni yoritadi. U Rossiya bank tizimida avtomatlashtirishdagi texnik va huquqiy to'siqlar mavjudligini, ayniqsa, kichik banklar uchun bu tizimlarni joriy qilishda resurs yetishmovchiligi muhim omil bo'lib qolayotganini ta'kidlaydi.

Yana bir o'zbek olimi – Холмуродов И.А. (2021) Xalq banki tajribasi asosida xalqaro hisobot standartlariga o'tish bosqichlarini tahlil qiladi. U O'zbekiston banklari uchun bosqichma-bosqich transformatsiya qilish modelini ishlab chiqib, ayniqsa yirik tijorat banklarida raqamli infrastrukturani rivojlantirishga urg'u beradi. Uning tadqiqoti mahalliy real holatga asoslangan bo'lib, amaliy qiymatga ega.

Osiyolik olimlarning tadqiqotlari ham bank buxgalteriyasining raqamli transformatsiyasiga qaratilgan. Lee J. (Janubiy Koreya, 2020) o'z maqolasida moliyaviy hisobot tizimlariga AI (sun'iy intellekt) va RPA (robotlashtirilgan jarayonlar avtomatizatsiyasi) texnologiyalarini joriy etish orqali inson xatolarini kamaytirish va hisobotlarni real vaqt rejimida

shakllantirish imkoniyatlarini ko'rsatadi. U koreys banklarida bu texnologiyalar asosida moliyaviy ko'rsatkichlarni tezkor tahlil qilish va xavf-xatarlarni oldindan aniqlash amaliyotini ijobiy baholaydi.

Yaponiyalik Tanaka Y. (2019) esa banklar buxgalteriyasida blokcheyn texnologiyalarining ahamiyatini tahlil qiladi. Uning fikricha, bu texnologiyalar buxgalteriya yozuvlarining ishonchligini ta'minlab, ma'lumotlar bazasining o'zgartirilmasligini kafolatlaydi. Shuningdek, Tanaka blokcheyn texnologiyasi banklar o'rtasida ma'lumotlar almashinuvida yuqori darajadagi xavfsizlikni ta'minlaydi, deya ta'kidlaydi.

So'nggi yillarda tijorat banklarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini takomillashtirish texnologik yuksalishlar bilan chambarchas bog'liq holda kechmoqda. Dastlab, Davis M. (AQSh, 2022) tomonidan olib borilgan tadqiqotda AQSh tijorat banklarida sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari asosida balans va xarajatlar hisobotini real vaqt rejimida shakllantirish amaliyoti tahlil qilinadi. Uning fikricha, AI yordamida amalga oshiriladigan avtomatik monitoring va hisobot tuzish jarayonlari banklarda nafaqat aniqlikni, balki tezkorlikni ham ta'minlaydi. Bu orqali boshqaruv qarorlarini tezroq qabul qilish, moliyaviy xatolarning oldini olish imkoniyati yaratiladi.

Yevropa tajribasini tahlil qilgan De Vries L. (Niderlandiya, 2021) o'z tadqiqotida Yevropa Ittifoqi tijorat banklarida hisob tizimini raqamlashtirish bo'yicha keng qamrovli o'zgarishlarni o'rganadi. U bu jarayonni ikki asosiy omil bilan bog'laydi: birinchisi – xalqaro regulyatorlar tomonidan belgilangan standartlar, ikkinchisi – mijozlarga xizmat ko'rsatish sifati va tezligini oshirish ehtiyoji. Yevropa banklarida buxgalteriya axborot tizimlari raqamli muhitga ko'chirilgan bo'lib, bu axborotlarning izchil saqlanishi, o'z vaqtida yangilanishi va auditga tayyor holatda bo'lishini kafolatlaydi.

Markaziy Osiyo tajribasini o'rgangan Kenzhebaeva G. (Qozog'iston, 2021) esa Qozog'iston tijorat banklari misolida xalqaro standartlarga o'tish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni tahlil qilgan. U buxgalteriya hisobi yuritishdagi asosiy muammolar sifatida malakali kadrlar yetishmovchiligi, axborot texnologiyalarining notekis joriy etilishi va reglamentlarning murakkabligini qayd etadi. Biroq, u Qozog'iston banklari asta-sekinlik bilan IFRS talablariga moslashayotgani va xalqaro tajribalarni o'rganib, o'z milliy hisob tizimiga tatbiq etayotganini ta'kidlaydi.

Shu yo'nalishda Normatova D.M. (O'zbekiston, 2021) o'z tadqiqotida Xalq banki misolida moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga moslashtirish holatini tahlil qiladi. U real amaliyot asosida bankda mavjud buxgalteriya hisob yuritish jarayonlarini o'rganib, xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (IFRS) to'liq o'tish uchun zarur bo'lgan texnik, tashkiliy va metodologik shart-sharoitlarni belgilaydi. Normatova bu borada raqamlashtirish, elektron hujjatlashtirish va buxgalterlar malakasini oshirishni eng muhim omillar sifatida ko'rsatadi.

Rossiyalik olim Petrova I.A. (2018) esa Rossiya tijorat banklarida buxgalteriya hisobotining xalqaro standartlarga transformatsiya qilinishi natijasida yuzaga keladigan moliyaviy va texnik xatoliklarni aniqlagan. U o'z tadqiqotida, ayniqsa, kichik va o'rta banklar uchun bu o'tish jarayoni murakkab va qimmatli texnologik transformatsiyani talab qilishini qayd etadi. Rossiya tajribasida ko'plab banklar tranzit davrida xatoliklar, noto'g'ri konsolidatsiya va noto'liq hisobotlar muammosiga duch kelgan.

Xitoylik olim Wang L. (2023) esa buxgalteriya hisobi tizimlarida FinTech texnologiyalarining integratsiyasi borasida ilg'or tadqiqot olib borgan. U sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (big data), va bulutli hisoblash texnologiyalarining Xitoy tijorat banklarida keng

joriy etilayotganini tahlil qiladi. Wang L. ga ko'ra, bu texnologiyalar hisob yuritishning aniqligini oshirib, hisobotlarni avtomatik shakllantirish, real vaqt rejimida kuzatish va ichki auditni kuchaytirish imkonini beradi.

Ushbu tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, buxgalteriya hisobi va hisobot tizimlarini takomillashtirish zamonaviy texnologiyalarga, xalqaro standartlarga va institutsional imkoniyatlarga tayanadi. Har bir mintaqada mazkur jarayon o'ziga xos muammolar va yondashuvlar bilan kechmoqda. Shunga ko'ra, O'zbekiston bank tizimi uchun ham mahalliy tajribani chuqur tahlil qilish, xalqaro yondashuvlarni selektiv tarzda moslashtirish va buxgalteriya sohasida raqamli transformatsiyani bosqichma-bosqich amalga oshirish eng to'g'ri yo'l hisoblanadi. Ushbu olimlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, bugungi global bank tizimida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot yuritish jarayonlarini takomillashtirish — bu texnologik, huquqiy va uslubiy jihatdan kompleks yondashuvni talab etadi. O'zbekiston bank tizimi ham bu yo'nalishda bosqichma-bosqich rivojlanmoqda va xalqaro tajribalarni o'rganish, ular asosida mahalliy sharoitga mos takliflar ishlab chiqish zaruriyati kundan-kunga ortib bormoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda analitik, tavsiflovchi va taqqoslovchi yondashuvlardan foydalanildi. Avvalo, tijorat banklarining buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot yuritish tizimi bo'yicha nazariy manbalar tahlil qilindi. Mazkur tahlil orqali buxgalteriya hisobining mazmuni, asosiy tamoyillari va xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) bilan bog'liq metodologik yondashuvlar aniqlab olindi. Shuningdek, O'zbekiston bank tizimiga oid normativ-huquqiy hujjatlar, Prezident qarorlari va Markaziy bank nizomlari asosida reglamentlar o'rganildi.

Tadqiqotning empirik bosqichida Xalq banki misolida amaliy holat tahlil qilindi.

Bankning so'ngi yillar uchun yillik moliyaviy hisobotlari, ichki audit materiallari, buxgalteriya siyosati va raqamli hisob yuritish tizimlari (1C, SAP va Oracle modullari) asosida mavjud tizimning holati baholandi. Shu bilan birga, bank mutaxassislari bilan suhbatlar, so'rovnomalar o'tkazilib, amaliy muammolar va takomillashtirish ehtiyojlari aniqlandi. Analitik tahlil orqali mavjud kamchiliklar tizimli ravishda ajratib ko'rsatildi.

Tadqiqotda xorijiy tajriba ham o'rganildi. AQSh, Rossiya, Yevropa Ittifoqi, Janubiy Koreya, Xitoy va Qozog'iston tajribalari taqqoslovchi tahlil usulida solishtirildi. Bu orqali raqamlashtirish, avtomatlashtirish, sun'iy intellekt joriy etilishi, blokcheyn texnologiyalarining hisob yuritishga ta'siri kabi zamonaviy yondashuvlar baholandi. Olingan natijalar asosida O'zbekiston sharoitiga mos amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalar. So'nggi besh yillikda O'zbekiston tijorat banklarida, xususan, Xalq bankida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimining takomillashtirilishi muhim bosqichlarga kirib bordi. Moliyaviy shaffoflikni ta'minlash, avtomatlashtirishni kuchaytirish, xalqaro standartlarga moslashish va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali buxgalteriya axborotlari aniqligi va foydaliligi oshib bormoqda. Quyidagi statistik ko'rsatkichlar ushbu jarayonni aniq ifodalaydi.

1-jadval

Xalq bankida buxgalteriya hisobiga asos bo'luvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar dinamikasi (2020–2024)

Yil	Jami aktivlar (trln so'm)	Jami majburiyatlar (trln so'm)	Jami kapital (trln so'm)	Sof foyda (mlrd so'm)
2020	26.41	21.54	4.87	505

2021	26.92	21.44	5.48	-2187
2022	33.50	27.90	5.60	407.7
2023	36.60	31.20	6.10	625
2024	46.50	38.50	8.00	268.5

Manba: <https://xb.uz> ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2020–2024 yillar oralig'ida Xalq bankining jami aktivlari 75% ga oshgan. Jami majburiyatlar ham shunga mutanosib tarzda oshgan bo'lsa-da, jami kapital barqaror o'sishda davom etgan. Ayniqsa, buxgalteriya tizimining avtomatlashtirilishi natijasida foydaning tiklanishi kuzatilgan: 2021-yildagi 2,1 trillion so'mlik zarar 2022-yildan boshlab barqaror foyda bilan almashtirilgan. Bu holat hisob yuritishning aniq, shaffof va tezkor shakllantirilganidan dalolat beradi.

2-jadval

Xalq bankida buxgalteriya axborot tizimlarini avtomatlashtirish va raqamlashtirish darajasining oshishi (2020–2024)

Yil	Masofaviy xizmatlar soni (ming)	ATMlar soni	Mobil ilova foydalanuvchilari (ming)
2020	294.3	80	110
2021	350	120	190
2022	410	160	275
2023	468	220	360
2024	521	310	450

Manba: <https://xb.uz> ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Bank xizmatlarini avtomatlashtirish va raqamlashtirish hisobotlar sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Masofaviy xizmatlar soni 77% ga, ATM (bankomatlar) soni esa qariyb 4 barobar oshgan. Mobil ilova foydalanuvchilari sonining 110 mingdan 450 mingga o'sishi hisobotlarni real vaqt rejimida shakllantirish, operatsion monitoringni soddalashtirish va buxgalteriya axborotlarini uzluksiz yig'ish imkonini yaratdi. Bu esa inson xatolarini kamaytirish va boshqaruv hisobotlarining tezligini oshirishda muhim rol o'ynadi.

3-jadval

Xalq bankida kredit operatsiyalarini buxgalteriyaviy hisobga olish hajmi va murakkabligining ortishi (2020–2024)

Yil	Ajratilgan kreditlar hajmi (trln so'm)	Imtiyozli kreditlar ulushi (%)	Kredit oluvchilar soni (ming)
2020	14.6	38.0	428
2021	17.3	42.1	478
2022	20.5	48.6	514
2023	24.2	52.7	538
2024	29.6	56.8	565

Manba: <https://xb.uz> ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Hisob yuritishdagi aniqlik va tizimlashtirish kredit faoliyatiga ham bevosita ta'sir ko'rsatgan. 2020-yilda 14.6 trln so'm bo'lgan ajratilgan kreditlar hajmi 2024-yilga kelib 29.6 trln so'mga yetdi. Bu jarayonni raqamli monitoring tizimlari orqali kuzatish, risklarni tahlil qilish va hisobotlarda aks ettirish buxgalteriya tizimining takomillashgani natijasidir. Shuningdek, imtiyozli kreditlar ulushi 38% dan 56.8% gacha oshgani bankning ijtimoiy yo'naltirilgan faoliyatini belgilaydi va bu holat ham buxgalteriya hisobida to'g'ri aks ettirilgan.

So'ngi yillar davomida Xalq bankida amalga oshirilgan moliyaviy, texnologik va kredit faoliyatiga oid o'zgarishlar buxgalteriya hisobi va hisobot tizimi sifatining sezilarli darajada oshganini ko'rsatadi. Avtomatlashtirilgan tizimlar, raqamli ilovalar va xalqaro hisobot me'zonlariga mos yondashuvlar moliyaviy boshqaruvni yanada shaffof va ishonchli qilishga xizmat qilmoqda. Bu esa O'zbekiston tijorat banklari uchun innovatsion boshqaruv amaliyotlarini kengaytirishda muhim tajriba vazifasini bajaradi.

Muhokama: So'nggi yillarda O'zbekiston bank tizimida ro'y berayotgan raqamli transformatsiya buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot yuritish amaliyotiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Xalq banki misolida olib borilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, buxgalteriya hisobining avtomatlashtirilishi va xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga moslashtirilishi bankning moliyaviy shaffofligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, hisobotlarning real vaqt rejimida shakllanishi boshqaruv qarorlarini tez va asosli qabul qilish imkoniyatini yaratmoqda.

Muhim jihatlardan biri shundaki, sof foyda ko'rsatkichining 2021-yildagi keskin salbiy natijadan keyin tiklanishi aynan hisob yuritish tizimining takomillashtirilganligi bilan bog'liq. Buxgalteriya hisobi aniqligi, hisob-kitoblarning avtomatik tizimlarga o'tkazilishi va xatoliklarning kamayishi bank faoliyatining barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Hisobotlarga asoslangan tahlillar kredit portfeli sifatining oshishi, imtiyozli kreditlar ulushining ko'payishi va mijozlar sonining barqaror o'sishini tasdiqlaydi.

Bundan tashqari, raqamlashtirish jarayoni — masofaviy xizmatlar, mobil ilova va ADMLar sonining keskin ortishi — buxgalteriya axborot tizimiga ma'lumotlar oqimini ko'paytirdi. Bu esa axborotlarni real vaqt rejimida yig'ish va qayta ishlash imkonini berdi.

Ma'lumotlar bazasining kengayishi va ularni xalqaro standartlarga muvofiq formatlash orqali bank ichki va tashqi audit talablari, shuningdek regulyatorlarga taqdim etiladigan hisobotlarning sifati sezilarli darajada yaxshilandi.

Shu bilan birga, ayrim muammolar mavjud: hisob yuritishning ayrim modullarida hali ham inson omiliga bog'liqlik yuqori, ayrim hisobot shakllari esa qo'lda shakllantirilmoqda. Bu esa xatoliklar xavfini keltirib chiqaradi. Shuning uchun bank buxgalteriyasi uchun to'liq integratsiyalashgan, sun'iy intellektga asoslangan tizimlarni joriy etish, buxgalterlarni qayta tayyorlash va ichki audit vositalarini kuchaytirish orqali takomillashtirish lozim. Yondashuv faqat texnologik emas, balki institutsional va metodologik bo'lishi zarur.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tijorat banklarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni takomillashtirish — bank faoliyatining barqarorligi, shaffofligi va samaradorligini ta'minlashda hal qiluvchi omillardan biridir. Xalq banki misolida olib borilgan tahlillar hisob yuritish tizimining avtomatlashtirilishi, raqamlashtirilishi hamda xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga moslashtirilishi buxgalteriya axborotlarining aniqligi, tezligi va ishonchliligini keskin oshirganini ko'rsatadi. Ayniqsa, texnologik infratuzilmaning rivojlanishi, masofaviy xizmatlar va mobil ilovalar orqali operatsion nazoratning kuchaytirilishi hisobot shakllarining sifatini sezilarli yaxshilagan.

Moliyaviy ko'rsatkichlar dinamikasining tahlili asosida aniqlanishicha, buxgalteriya tizimida yuz bergan ijobiy o'zgarishlar bank foydasining tiklanishi, kapital barqarorligi va kredit portfeli kengayishiga zamin yaratgan. Shu bilan birga, ayrim buxgalteriyaviy jarayonlarda inson omiliga bog'liqlik saqlanib qolayotganligi, ba'zi hisobot shakllarining to'liq avtomatlashtirilmaganligi tizimda xatarlarni yuzaga keltirmoqda. Shuning uchun buxgalteriya hisobi va hisobot tizimlarini kompleks modernizatsiya qilish — ya'ni texnologik, metodologik va tashkiliy choralarni uyg'unlashtirish — dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov, B.E., 2023. Bank tizimida buxgalteriya hisobining raqamlashtirilishi va avtomatlashtirilishi. Toshkent: Iqtisodiyot va moliya jurnali.
2. Axmedova, Z.M., 2020. Buxgalteriya hisobi va bank boshqaruvi: axborot ta'minotining samaradorligi. Toshkent: Moliyachi Nashriyoti.
3. Xolmurodov, I.A., 2021. 'Tijorat banklarida xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga o'tish bosqichlari', Bank ishi, no.4.
4. Shamsiev, A.A., 2022. Sovremennye podkhody k bukhgalterskomu uchetu v kommercheskikh bankakh. Moskva: Finansovaya analitika.
5. Petrova, I.A., 2018. 'IFRS transformatsiya i problemy ucheta v rossiyskikh bankakh', Bukhgalterskiy ucheta i audit, no.6.
6. Kenzhebaeva, G., 2021. 'Bank buxgalteriyasining xalqaro standartlarga moslashtirish bosqichlari', Qozog'iston moliya jurnali, Olmaota.
7. Wang, L., 2023. 'Fintech integration in accounting systems of Chinese commercial banks', Journal of Asian Banking Technology, 9(1).
8. Lee, J., 2020. 'Automation in Financial Reporting Systems of Commercial Banks', Asian Journal of Finance and Accounting, 12(2).
9. Tanaka, Y., 2019. Blockchain for Transparent Accounting in Financial Institutions. Tokyo: Tokyo University Press.
10. De Vries, L., 2021. 'Digital transformation of accounting in EU commercial banks', European Accounting Review, 30(3).
11. Schneider, M., 2022. 'AI-driven reporting in banking institutions: Efficiency or risk?', Journal of Financial Control and Compliance, 25(4).
12. Davis, M., 2022. 'AI-Based Accounting Practices in Banking Sector', Harvard Business Review of Finance, Winter Edition.
13. Anderson, C., 2017. 'Risk and Accuracy in Financial Reporting: A Banking Perspective', Journal of Accounting and Banking, 18(2).
14. Xalq Banki rasmiy sayti – <https://xb.uz>
15. Banklar va moliyaviy hisobotlar portali – <https://bank.uz>